

تجربه کشورها در اجرای گفتگوی دولت و بخش خصوصی

کد موضوعی: ۳۲۰

شماره مسلسل: ۱۲۴۰۶

خردادماه ۱۳۹۱

دفتر: گروه مطالعات محیط کسب و کار

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده.....
۱.....	مقدمه.....
۳.....	توسعه سرمایه‌گذاری و تجارت در استرالیا.....
۵.....	اجرای اصلاحات اقتصادی در مالزی.....
۱۵.....	رشد خوشه‌ای کسب‌وکارها در مکزیک.....
۱۹.....	بهبود محیط کسب‌وکار در کامرون.....
۲۲.....	خلاصه‌ای از تجربیات سایر کشورها.....
۳۱.....	جمع‌بندی.....
۳۳.....	منابع و مآخذ.....

تجربه کشورها در اجرای گفتگوی دولت و بخش خصوصی

چکیده

این گزارش به مرور تجربیات برخی کشورها در اجرای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در زمینه‌های چگونگی نهادسازی، فرآیند گفتگو و نیز نتایج و دستاوردهای آن می‌پردازد. هدف گزارش، نمایاندن ابعاد گوناگون این سازوکار و آثار آن است. اگرچه تفاوت‌هایی با توجه به تفاوت در علت و زمینه گفتگو، ساختار اقتصادی و اجتماعی کشورها و نتایج به‌دست آمده مشاهده می‌شود، اما عملکرد موفق گفتگو در اکثر موارد نتایجی مانند ایجاد اعتماد و شفافیت در عرصه تعامل دولت و بخش خصوصی، تدوین برنامه‌ها و ایجاد نهادهای تسهیلگر در جهت رفع مشکلات و موانع، هماهنگی و همکاری بیشتر میان دولت و بخش خصوصی و در نهایت رشد و توسعه بخش خصوصی را به همراه داشته است.

مقدمه

گفتگو به‌عنوان ابزاری برای تعامل دولت و بخش خصوصی در درون نظام بسیاری از کشورهای پیشرفته و در طی سالیان متمادی نهادینه شده است. برخی از کشورها به‌ویژه کشورهای آسیای شرقی نیز آن را به‌عنوان سازوکاری برای رشد و توسعه

بخش خصوصی به‌کار گرفته‌اند. تجارب موفق کشورها در این زمینه سبب شده تا برخی از نهادهای بین‌المللی مانند بانک جهانی، مرکز توسعه OECD، DFID^۱، IFC^۲ و USAID^۳ در سال‌های اخیر گفتگوی دولت و بخش خصوصی را سازوکاری برای بهبود شرایط محیط کسب‌وکار و کارآفرینی معرفی کرده و کشورهای درحال توسعه را به آغاز و تقویت گفتگو تشویق و ترغیب نمایند.

شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در ایران براساس ماده (۷۵) برنامه پنجم توسعه در ابتدای سال ۱۳۹۰ ایجاد شده و فعالیت خود را آغاز کرده است. در این گزارش، با هدف آشنایی بیشتر با ابعاد گوناگون این سازوکار، به مرور تجربیات برخی کشورها در این زمینه پرداخته خواهد شد. به همین منظور، نمونه‌هایی متنوع از نظر ابعاد مختلفی چون موضوع و محور گفتگو، اهداف و برنامه‌ها، بانیان و پیشگامان گفتگو، ساختار و عملکرد، سطح گفتگو (ملی، ایالتی و...)، سازوکار نظارت و ارزیابی و غیره به تفصیل بررسی و در ادامه مثال‌هایی با تأکید بر ویژگی‌های اصلی گفتگو به‌طور خلاصه فهرست شده‌اند. روند تشریح مطالب از زمینه و بستر گفتگو آغاز شده و پس از بررسی ساختار و فرآیند شورای گفتگو با تبیین نتایج، دستاوردها و چالش‌ها پایان می‌پذیرد.

1. Department For International Development
 2. International Finance Corporation
 3. United States Agency for International Development

توسعه سرمایه‌گذاری و تجارت در استرالیا

گروه صادرات و سرمایه‌گذاری منطقه‌ای استرالیا^۱ مجمعی برای گفتگو در مورد مسائل مورد توجه دولت ایالتی و فدرال و صادرکنندگان بخش خصوصی بوده است. این مجمع پس از ادوار تجاری نامطلوب برای صادرکنندگان استرالیایی شکل گرفت. REICG گفتگوی دولت و بخش خصوصی در ایالت کوینزلند^۲ را به‌عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف و برنامه‌های این ایالت به‌کار گرفت. برنامه راهبردی ایالت «تعهد دولت برای همکاری با بخش خصوصی و آژانس‌های مربوطه (مانند آسترید)^۳ به‌منظور شناسایی و پیگیری فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری و تجارت برای کوینزلند» و «فراهم نمودن خدمات حمایتی و برنامه‌های مکمل برنامه‌های دولت مرکزی با تمرکز ویژه بر نیازها و اولویت‌های کوینزلند» بیان شده است. اهداف مدنظر گرفته شده، تشویق و تسهیل ورود صادرکنندگان ایالت به بازارهای جدید و ایجاد آگاهی در رابطه با صادرات و توسعه فرهنگ صادرات هستند. نهادی نیز با عنوان «بخش توسعه سرمایه‌گذاری و تجارت در ایالت» تأسیس شد که تمرکز ویژه آن بر تجارت بود و از تعامل میان کسب‌وکارها و دولت حمایت می‌کرد.^۴

REICG اولین گردهمایی در راستای اهداف و برنامه‌های مذکور را با میزبانی مشترک بخش خصوصی برگزار کرد. بیش از ۱۰۰ نفر شامل صادرکنندگان، صادرکنندگان بالقوه، کارکنان آژانس آسترید، کارمندان دولت ایالتی، اداره کسب‌وکار،

1. The Australian Regional Export & Investment Group (REICG)

2. Queensland

3. Austrade

4. United Nations, 2001, p4.

اتاق بازرگانی، دولت محلی و مدیران توسعه محلی (شهری که گردهمایی در آن برگزار شد)، نمایندگان گروه‌های صنعتی و دانشگاهیان حضور داشتند. این نشست الگویی برای ۶ گردهمایی بعدی شد که در فواصل ۶ ماهه برگزار شدند. گردهمایی‌ها با برنامه‌ای حرفه‌ای سازماندهی شدند و غیرسیاسی و نیمه‌رسمی بودند. دستیابی به اهداف از طریق توسعه شبکه‌های مؤثر در میان ذینفعان، فراهم کردن تسهیلات صادرات، انتشار اطلاعات خاص راهبردی بازار در پاسخ به نیازهای اطلاعاتی حمایت می‌شدند. برای ارزیابی موفقیت گردهمایی‌ها نماگرهای عملکرد زیر در نظر گرفته شد:

- افزایش ورودی (داده) در هر گردهمایی و افزایش بازخورد از هر نشست،

- افزایش تعامل میان شرکت‌کنندگان،

- افزایش فعالیت کسب‌وکار مرتبط با گردهمایی برگزار شده.

برخی نتایج مثبت گفتگو از نظر مشارکت‌کنندگان بدین شرح بود: افزایش اعتماد به مهارت و تجربه کارمندان دولت، آموختن تجربیات دیگران در محیطی غیررقابتی و بدون تهدید، آمادگی ارتباط دولت و بخش خصوصی در صورت بروز مسائل مهم، افتتاح شبکه‌ای برای خدمت‌رسانی در جهت نیاز کسب‌وکارهای محلی و تشویق به مشارکت صادرکنندگان که تمایلی به حضور در گفتگوها نداشتند. همچنین گفتگو نتایج منفی نیز به همراه داشت، برخی از گروه‌های محلی خارج از چارچوب‌ها و توافقات، فعالیت‌هایی را آغاز کرده و توسعه دادند و برخی از مدیران اداری که در مقوله تجارت باتجربه نبودند، به‌جای اینکه کسب‌وکارها را به بخش مناسب ارجاع

دهند، توصیه‌های اشتباه به آنان ارائه دادند.^۱

اجرای اصلاحات اقتصادی در مالزی

استفاده از سازوکارهای مشورتی^۲ در مالزی، به‌ویژه از اوایل دهه ۱۹۹۰، معمول و نهادینه شده و عموماً از آن به‌عنوان «ناحیه مالزی»^۳ یاد می‌شود. ایجاد نظام همکاری دولت و بخش خصوصی و استقرار سازوکارهای مشورتی با هدف بهبود رقابت‌پذیری و تسهیل و تسریع اصلاحات اقتصادی صورت گرفته و تا حد زیادی نتیجه تلاش‌های نخست‌وزیر ماهاتیر محمد بوده است. سازوکارهای مشورتی مالزی در مقایسه با الگوهای ژاپنی و کره جنوبی نظام‌مندتر هستند، همه بخش‌های اقتصادی را دربر می‌گیرند و نیز علاوه‌بر سطح ملی، در سطح استانی نیز سازماندهی می‌شوند.^۴

مهمترین سازوکار مشورتی در سطح ملی، شورای کسب‌وکار مالزی (MBC) است که شامل ۷۲ عضو از سران دولت و از جانب بخش خصوصی سران تجارت و صنعت می‌شود (نمایندگان نیروی کار و NGO، نیز در MBC حضور دارند). کمیته کارکنان رسمی بدنه مرکزی این شورا است. گفتگوهای سازماندهی شده توسط وزارتخانه‌های مختلف نسبت به MBC قابلیت دسترسی بیشتری برای بخش خصوصی دارند. مهمترین آنها گفتگوی بودجه سالیانه که توسط وزارت دارایی

1. *Ibid*, p5.

2. Consultative Mechanisms (CMS)

3. Malaysia Inc

4. Jesse Biddle, 1999, pp 1& 3.

برگزار می‌شود و گفتگوی سیاست صنعتی هستند که توسط وزارت صنعت و تجارت بین‌المللی (MITI) سازماندهی می‌شود. به‌علاوه ممکن است سازوکارهای مشورتی ویژه و موقت توسط وزارتخانه‌ها برای شکل‌دهی سیاست‌ها برقرار شود. مانند گفتگو در رابطه با بحران نقدینگی، منابع انسانی و غیره. در نهایت تعداد زیادی کمیته‌های مشورتی در سطح ایالات با هدف مشارکت بنگاه‌ها و انجمن‌های تجارت و صنعت در سیاست‌سازی و برنامه‌ریزی ترتیب داده می‌شود. در ادامه ساختار و عملکرد هر یک از این شوراها به تفکیک مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سازوکارهای مشورتی (CMS) یکسری وجوه مشترک دارند. اول اینکه شرکت در آنها تنها در صورت دعوت است که البته تصمیم‌سازان اغلب سعی می‌کنند تعادل در میان مدعوین از نظر نمایندگی بخشی یا جغرافیایی و نیز حضور اقلیت‌ها ایجاد شود. دوم اگرچه ممکن است ایده‌های سیاستی بسیار گسترده‌ای در شورا مورد بحث قرار گیرند و اجماع‌هایی نیز صورت گیرد، اما هیچ‌کدام از ایده‌های سیاستی قید قانونی ندارند به این معنی که CMS بدنه‌های سیاست‌سازی رسمی نیستند. سوم اگرچه اختلافات موضوعات مورد بحث در هر یک از شوراها وجود دارد، اما ممکن است برخی مسائل مهم و تأثیرگذار در چند مجمع بررسی شوند. به‌عنوان مثال کمبود نیروی کار در اقتصاد و محدودیت وارد کردن کارگران خارجی در سال ۱۹۹۷ هم در گفتگوی بودجه و هم در گفتگوی MITI مورد بحث و بررسی قرار گرفت.^۱

1. Ibid, p19.

۱. گفتگوی بودجه^۱

قدیمی‌ترین سازوکار مشورتی در مالزی گفتگوی سالیانه درباره بودجه است که توسط وزارت دارایی سازماندهی می‌شود این گفتگو از یک همایش اقتصادی و در اواخر دهه ۱۹۷۰ پدید آمد. الگوی آغازین گفتگوی غیررسمی و بین کارکنان دولت و دانشگاهیان بود که با گذر زمان تکامل یافت. اگرچه محور گفتگوها ثابت مانده و حضور در گفتگو همچنان بر پایه دعوت از سوی وزارتخانه است، حاضران دیگر تنها دانشگاهیان نیستند، بلکه کسب‌وکار، نهادهای پژوهشی، NGOها، گروه‌های اجتماعی و دیگر طیف‌ها نیز در نشست‌ها مشارکت دارند. با افزایش تعداد حاضران، وزارتخانه نیز استفاده از یادداشت‌های مکتوب را درخواست کرد. تمرکز این نشست‌ها بر بودجه پیشنهادی وزارتخانه باقی نماند، بلکه مضامین دیگری در ارتباط با امور سالیانه به گفتگوها وارد شدند و تعداد نشست‌ها افزایش یافت و بعضی از جلسات در شهرهایی غیر از کوآلا لامپور برگزار شدند.

وزارت دارایی در کنار گفتگوی سالیانه بودجه، گفتگوهای ویژه را نیز سامان می‌دهد که بین سه تا چهار بار در سال در واکنش به مسائل اقتصادی خاص تشکیل می‌شوند. این گروه‌ها یک یا دو بار گردهم می‌آیند و معمولاً شامل هر دو گروه دانشگاهیان و کسب‌وکارها می‌شوند و هر دو جنبه ارائه رسمی و بحث غیررسمی را یکجا در خود جای می‌دهند. دعوت مجدد به این گفتگوها منوط به اثبات شایستگی مدعوین است. آنها که مشارکتشان مختل‌کننده یا بی‌فایده باشد دیگر دعوت نخواهد شد.

1. Ibid, p22.

برای رسیدگی به ایده‌هایی که در طول گفتگوی سالیانه شکل می‌گیرند، وزارتخانه رویه‌های پیگیری درون وزارتخانه‌ای را توسعه داده است. بنابراین واحد اقتصادی و بین‌المللی به‌عنوان دبیرخانه، پیشنهادهای مختلف را بررسی کرده، نکات را فهرست و با پیش‌نویس بودجه مقایسه می‌کند. این کار به وزارتخانه کمک می‌کند تا پیشنهادهای مشابه را که از سوی شرکت‌کنندگان گوناگون ارائه شده شناسایی کند و همچنین دریابد که چه پیشنهادهایی در سال‌های پیاپی تکرار شده‌اند. تغییراتی که از این گفتگوها در بودجه ایجاد شود، به‌صورت مکتوب با اعضای کابینه و وزارتخانه‌های مربوطه در میان گذاشته می‌شود.

۲. گفتگوی وزارت صنعت و تجارت بین‌الملل^۱ (MITI)^۲

گفتگوی MITI همانند گفتگوی بودجه دوره سالیانه دارد و از اواخر دهه ۱۹۸۰ آغاز شده است. این شورا که یک شورا در سطح وزارتخانه‌ای است، پس از تأسیس هیئت مشورتی صنعت در سال ۱۹۷۹، به‌وجود آمد. هیئت یاد شده برای تحصیل تعامل بین کسب‌وکارهای مالزیایی و چینی و همچنین کمک به دولت در تدارک لایحه هماهنگی صنعتی تأسیس شده بود.

تمرکز گفتگوی MITI بیشتر بر روی مسائل بخشی و صنعتی است و از بحث‌های کلان گفتگوی بودجه فاصله می‌گیرد. این گفتگو نیز مشابه گفتگوی بودجه در طول زمان شاهد گسترش و تکامل در حوزه‌های طول دوره گفتگو، تعداد و تنوع

1. *Ibid*, pp 22& 23.

2. Ministry of International Trade and Industry (MITI)

مشارکت‌کنندگان، موضوع‌های مورد بحث و مکان گفتگو بوده است. فرآیند گفتگو با ارسال نظرات مکتوب شرکت‌کنندگان آغاز می‌شود. ایده‌ها و پیشنهادهای باید ذیل عناوین مربوطه به وزارت خارجه مطرح شود. در خلال گردهمایی وزیر (خانم رفیده عزیز) نقش فعالی دارد. او به کاهش رتبه کارکنانش معروف است، اگر ایشان نتوانسته باشند پاسخ درخور برای پرسش‌ها و نظرات مطرح شده از سوی حاضران ارائه کنند. طبیعتاً این رویه به آمادگی بیشتر و بهتر کارکنان برای حضور در گفتگوها می‌انجامد.

اینکه گفتگوی MITI از سوی بخش خصوصی جدی گرفته می‌شود دلایل مختلفی دارد. نخست آنکه اداره توسعه صنعتی مالزی تحت فرمان MITI است. این اداره نزدیک‌ترین مرجع به اعمال اختیار دولت بر سرمایه‌گذاری و مشوق‌های صادراتی است. دلیل دوم این است که MITI پس از واحد برنامه‌ریزی اقتصادی که توسط رهبری سیاسی نخست‌وزیر هدایت می‌شود، یک آژانس دولتی است که در شکل‌گیری راهبرد بلندمدت صنعتی مشارکت فعال دارد. برای نمونه، پیش‌نویس طرح بنیادی صنعتی برای سال‌های ۱۹۹۶-۲۰۰۵، توسط MITI نوشته شد. بنابراین کسب‌وکارها تلاش می‌کنند از طریق مشارکت در گفتگوهای MITI راهبرد صنعتی را دریافته و تحت تأثیر قرار دهند. در نهایت، نقش جدی و فعال وزیر، اعتبار خاصی به گفتگو می‌بخشد که آن را در نظر کسب‌وکارها ارزشمندتر کرده است.

بجز گفتگوی سالیانه، MITI سازوکارهای مشورتی دیگری برای کسب‌وکارها و با موضوع‌های خاص ترتیب می‌دهد. این گفتگوها در مقایسه با گفتگوهای ویژه و موردی بودجه، نهادینه شده هستند و عمر بیشتری دارند. این سازوکارها عموماً

بسته به کارکردشان سازماندهی می‌شوند، طبق اینکه چه بخشی یا صنعتی مخاطب گفتگو باشد. واقعیت این است که سازمان داخلی MITI همانند ساختار بخشی و صنعتی وزارت تجارت بین‌الملل و صنعت ژاپن کارکردگراست. نمونه‌ای از شوراهای ویژه MITI هیئت ارتقای صادرات و کمیته اجرایی طرح بنیادی صنعت هستند.

۳. شورای کسب‌وکار مالزی (MBC)^۲

شورای کسب‌وکار مالزی در ابتدای سال ۱۹۹۱ و توسط نخست‌وزیر ماهاتیر راه‌اندازی شد. ماهاتیر MBC را به‌عنوان نقطه اوج ایده ناحیه مالزی بنیان نهاد، تا مجمعی برای دیدار چهره به چهره برجسته‌ترین و قدرتمندترین سیاستمداران، دولتی‌ها و سران صنعت مالزی و گفتگو پیرامون سیاست‌های اقتصادی ملی باشد. همچنین، MBC انتخاب ماهاتیر برای ارائه بیانیه سیاستی «مالزی، راه پیش‌رو» بود که بعدها به‌عنوان چشم‌انداز ۲۰۲۰ شناخته شد. این بیانیه، پایه‌ای برای اعلام «سیاست توسعه ملی» (NDP) در سال ۱۹۹۱ شناخته می‌شود. NDP راهبرد اقتصادی را از تأکید بر برابری نژادی به‌الگویی مبتنی بر صنعتی شدن، رشد و تعامل باز با اقتصاد بین‌الملل سوق داد.

طبق رویه‌ها، MBC از بدو تأسیس تاکنون، دیدارهای نامنظمی دارد که سالی یک یا دوبار و پشت درهای بسته برگزار می‌شود. این ملاقات‌ها معمولاً شامل سخنرانی نخست‌وزیر درباره امور اقتصادی و بحث‌هایی در مورد سخنان او و

1. Jesse Biddle, 1999, pp23 &24.

2. The Malaysian Business Council (MBC)

گزارش‌های سیاستی آماده شده توسط کارگروه‌ها می‌شود. گردهمایی صمیمانه بوده و مخالفت‌های آشکار نادر هستند به طوری که گفتگو بر روندهای عمومی و مسائل اقتصاد کلان متمرکز می‌شوند.

عضویت در MBC در اواسط دهه ۱۹۹۰ به اصطلاح «هر کی، هر کی» در مالزی معروف بود. رئیس شورا، نخست‌وزیر و معاون او، وزیر دارایی بود. نمایندگان بخش دولتی ۱۰ عضو کابینه و ۱۱ کارمند برجسته دولت بودند که به واسطه اهمیت سمت انتخاب شده بودند. اعضای بخش خصوصی بیش از آنکه نمایندگان سازمان‌ها یا کسب‌وکارهای خاص باشند، اشخاص حقیقی بودند. آنها افرادی توانمند و خوش‌صحبت بودند که معیارهایی نیز برای انتخاب آنها وجود داشت. گوناگونی سن، تنوع نژادی نماینده بودن برای بخش‌های اقتصادی، نماینده بودن برای بخش‌های مختلف جغرافیایی و گوناگونی انواع بنگاه‌ها (خصوصی، با مالکیت دولتی، شرکت‌های توسعه اقتصادی ملی)، نمایندگان نیروی کار (سازمان نیروی کار مالزی و کنگره اتحادیه کارگران خدمات دولتی و مدنی). رسانه و NGOها هم حضور نمادین داشتند.

یک ویژگی مهم نهادی MBC وجود ۹ کارگروه است که هر یک مسئولیت ویژه‌ای برعهده دارند. مسئول هر کارگروه، معاون رئیس MBC محسوب می‌شود. معاونان شامل وزرا، کارکنان دولت و نمایندگان بلندپایه بخش خصوصی هستند. کارکرد اصلی کارگروه‌ها بحث درباره مسائل سیاستی و تدارک گزارش‌های سیاستی به همراه پیشنهادهاست که در گردهمایی MBC ارائه می‌شود. پذیرش رسمی توصیه‌های سیاستی کارگروه‌ها عمومیت ندارد، اما متداول است. هر کارگروه‌ای از MBC داشته و می‌تواند در صورت نیاز متخصصانی از بیرون MBC به کار گیرد.

تأثیرگذاری کارگروه‌ها به شدت به رئیس آن وابسته بوده است. هرگاه ریاست کارگروه به عهده مقام سیاسی مهمی بوده مانند معاون نخست وزیر، وزیر دارایی یا وزیر صنعت و تجارت بین‌الملل، کارگروه‌ها به صحنه بحث و گفتگوی جدی مبدل شده و ظرفیت تأثیرگذاری واقعی بر سیاست‌ها به وجود آمده است. بدون رئیس برجسته سیاسی، کارگروه‌ها کمتر چنین ظرفیتی داشته‌اند. در چنین وضعیتی احتمالاً اعضای MBC در پی ابزارهای تأثیرگذار دیگری هستند. به هر حال، کارگروه‌های مختلف تاکنون بیش از ۳۰ گزارش سیاستی تدوین کرده‌اند که به عنوان اسناد محرمانه طبقه‌بندی شده‌اند.

یک ویژگی نهادی دیگر MBC، دبیرخانه بیرونی آن است که نهاد مطالعات راهبردی و بین‌المللی (ISIS) نام دارد. ISIS با مشاوره نخست‌وزیر و رؤسای کارگروه‌ها، دستور جلسه گردهمایی‌های MBC را تهیه می‌کند. به علاوه، ISIS از طریق فراهم‌سازی خدمات پژوهشی تخصصی، در تدوین گزارش‌های کارگروه‌ها مشارکت می‌کند، اگرچه در بعضی موارد گزارش‌های سیاستی با رهنمودها و کمک‌های وزارتخانه یا نهاد دولتی مربوطه مانند بانک مرکزی فراهم شده‌اند. با این حال ISIS نقش رسمی در پیگیری و پایش پیشرفت هیچ یک از طرح‌ها، توافقنامه‌ها و سایر دستاوردهای نشست‌های MBC را ندارد.

۴. گفتگوهای ویژه و استانی^۱

افزون بر سازوکارهای رسمی گفتگو که بررسی شدند، گاه گاه به دستور نخست‌وزیر، برخی کمیته‌های ویژه برای بحث و تعمق بعضی موضوعات مهم ملی تشکیل می‌شوند. یکی از این موارد در حوزه فناوری اطلاعات بوده که یک شورای فناوری اطلاعات در سال ۱۹۹۳ براساس ایده نخست‌وزیر تشکیل شده است.

اگرچه سیاست ناحیه مالزی ایده گفتگو در سطح استانی را نیز دربر می‌گیرد، اما این آرمان به شکل نامتوازی محقق شده است. شاید بیشترین کاربرد گفتگوی دولت و بخش خصوصی در سطح استان پنانگ^۲ در شمال غربی مالزی باشد. این استان به رشد سریع (۱۰ درصد در سال) مشهور است و به نام دره سیلیکان شرق شناخته می‌شود، زیرا در جذب سرمایه‌های صنعت الکترونیک موفق بوده است. بدنه اصلی شورای اقتصادی پنانگ (PEC) نام دارد که در سال ۱۹۹۱ تشکیل شده و بدنه‌های مشورتی کارکردی و بخشی را نیز ایجاد کرده است. مدل‌سازی این شورای استانی توسط MBC انجام شد. دبیرخانه MBC یا نهاد مطالعات راهبردی و بین‌المللی به سازماندهی اولیه PEC کمک کرد. استاندار پنانگ ریاست شورا را برعهده دارد. این شورا نقش تسهیل‌گر و جهت‌دهنده به فعالیت بخش خصوصی را ایفا کرده و خود جای بخش خصوصی را نگرفته است.

1. **Ibid**, pp 25 & 26.

2. Penang

۵. نتایج و دستاوردها^۱

استفاده از سازوکارهای مشورتی به پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی مالزی کمک کرده است. از زمان اعلام سیاست ناحیه مالزی در سال ۱۹۸۳، مالزی دستاوردهای قابل ملاحظه‌ای داشته است:

- رسیدن به جایگاه مطلوب اقتصادی از نظر سرمایه‌گذاری، رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال.

- اجرای اصلاحات اقتصادی شامل خصوصی‌سازی شرکت‌های دولتی، آزادسازی تجاری، کاهش مشکلات سرمایه‌گذاران بومی، ساده‌سازی موانع سرمایه‌گذاری مستقیم و بهبود فضای سرمایه‌گذاری.

- کاهش تنش‌های قومی بین اقلیت‌های مالزیایی.

تشخیص یک رابطه علی دقیق بین سیاست ناحیه مالزی و دستاوردهای اجتماعی و اقتصادی مالزی مشکل است و ایده پایش CMS هم هیچ‌گاه اجرایی نشد تا نظارت دقیق صورت گیرد. اما عوامل زیر را می‌توان در کسب دستاوردها مؤثر دانست:

- سازوکارهای مشورتی تبادل اطلاعات بین دولت و بخش خصوصی را تسهیل کرده و از این جهت منجر به بهبود سیاست‌های اقتصادی شدند.

- فضای اعتماد متقابل بین دولت و کسب‌وکارها ایجاد شد و این اعتماد به رسیدن اجماع در رابطه با سیاست‌ها و اصلاحات کمک کرد.

- سیاست‌های اقتصادی اعلام شده معتبرتر بودند. زیرا تعهدات دولت به بخش

1. Ibid, p 3 & 4.

خصوصی که در طی گفتگوها ایجاد شده بود، پیش چشم دولتمردان بود.

- فساد به دلیل کاهش کاغذبازی و افزایش امکان بررسی شکایات کسب‌وکارها در یک مجمع عمومی کاهش یافت.

- رانت‌خواهی کسب‌وکارها افزایش یافت، زیرا رانت‌خواهی‌ها در مجامع مشورتی آشکار می‌شدند.

رشد خوشه‌ای کسب‌وکارها در مکزیک^۱

یکی از نمونه موفق گفتگوی دولت و بخش خصوصی در ایالت چی‌هوا هوآ^۲ در مکزیک با هدف رشد خوشه‌ای کسب‌وکارها شکل گرفته و با سابقه‌ترین سازوکار گفتگو در مکزیک محسوب می‌شود. تلاش برای خوشه‌ای کردن کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در این ایالت در دهه ۱۹۶۰ به پیشگامی بخش خصوصی و با ایجاد نهادی با عنوان «شورای توسعه اقتصادی چی‌هوا هوآ (DESEC)» آغاز شد. این نهاد مرجعی برای بسیاری از تلاش‌های مشابه در مکزیک بوده و تأثیر زیادی در تبیین سیاست‌های توسعه منطقه‌ای داشته است. در زمان تأسیس DESEC دولت محلی حتی دفتر توسعه اقتصادی نداشت و از این نظر به بخش خصوصی وابسته بود. اما از اوایل دهه ۱۹۸۰، با افزایش قدرت و قابلیت‌های دولت محلی، حمایت از تلاش‌های

۱. این بخش ترجمه و تلخیص منبع زیر است:

Vaca , Alonso R. Ramos, "Dialogue, Partnerships and The Evolution of Clustering Efforts in Chihuahua", www.Publicprivatedialogue.org, 2006.

2. Chi huahua

این نهاد از طریق تأمین مالی، کارکنان و اطلاعات اقتصادی آغاز شد و در سال‌های بعد مشارکت در استقرار چندین سازمان که به تفکیک فعالیت‌های این نهاد شکل گرفتند، ادامه یافت.

در اواخر دهه ۱۹۸۰ و اوایل دهه ۱۹۹۰، با همکاری و تأمین مالی مشترک دولت و بخش خصوصی نهاد دیگری با عنوان CS21^۱ ایجاد شد که اهداف نهایی این شورا توسعه اقتصادی رقابتی در ایالت، دستمزدهای بهتر، کیفیت زندگی بهتر و استقرار فرآیند برنامه‌ریزی راهبردی، با مشارکت دولت و بخش خصوصی بود. این شورا حمایت آژانس‌های فدرال در زمینه‌های علم و فناوری. جهانگردی و صنعت را جذب کرد. در دوره ۱۹۹۸-۱۹۹۲، ۹ خوشه که بزرگ‌ترین آنها اتومبیل‌سازی بود توسعه یافتند. خوشه‌ها در سه حوزه دسته‌بندی می‌شوند: تولیدات صنعتی (اتومبیل‌سازی، الکترونیک و منسوجات پوشاک)، منابع طبیعی (کشاورزی، تولیدات جنگلی و مواد) و خدمات (خدمات کسب‌وکار، گردشگری، حمل‌ونقل و توزیع) در سال‌های بعد خوشه‌های جدید در زمینه هوافضا، بیوتکنولوژی و فناوری اطلاعات نیز اضافه شدند.

ساختار شورا در طی زمان تکامل یافته است در ابتدا یک کمیته رهبری با ترکیبی از هیئت دولت ایالتی و مدیران کسب‌وکارهای برتر هدایت پروژه را برعهده گرفت و همفکری و مشاوره‌ها را آغاز کرد. پس از مدت کوتاهی نیاز به یک کمیته هماهنگی تشخیص داده شد که مسئولیت همه فعالیت‌های CS21 به این کمیته واگذار شود. فرآیند گفتگو با یکسری گردهمایی‌ها صنعت آغاز شد که نقاط قوت و ضعف و

1. Chi huahua Siglo 21

فرصت‌ها برای ایجاد پیوندهای قوی‌تر مشخص شدند. این گردهمایی‌ها شامل مدیران کسب‌وکارها، کارکنان دولت و استادان دانشگاه بود. این فرآیند فرصتی را برای شناسایی بازیگران کلیدی بخش خصوصی فراهم کرد. کسانی که در صنعت مربوطه خبره بوده و توانایی رهبری و هدایت گروه‌های خوشه‌ای را داشته باشند. طی گفتگوها بخش خصوصی نیازهایش را در حوزه‌هایی که بیشتر به دولت مربوط می‌شد مانند زیرساخت‌ها مطرح می‌کرد و زمینه‌های همکاری مشترک بین بخش خصوصی و دولت شناسایی می‌شد. CS21 برنامه ارتباطی فعالی داشت که به فرآیند گفتگو کمک می‌کرد. برنامه شامل استفاده از روزنامه، مقالات، بروشور و فیلم بود.

نتایج، دستاوردها و چالش‌های پیشرو: اگرچه تفکیک تأثیر CS21 بر اقتصاد ایالت مشکل است، اما مقایسه با روند تاریخی ایالت و نیز سایر ایالت‌های مکزیک عملکرد بهتر در زمینه ایجاد اشتغال، جذب سرمایه‌گذاری و ایجاد مزیت‌های رقابتی را نشان می‌دهد. به‌عنوان یک نتیجه برجسته، می‌توان اجرای پروژه‌های خاص توسط بخش خصوصی در پنج سال اول را ذکر کرد. پیش از ۱۵۰ پروژه در این دوره آغاز و بیش از ۶۰ درصد آنها با موفقیت به پایان رسیدند. در خوشه‌های اتومبیل‌سازی و الکترونیک تلاش‌های مشترک صورت گرفت و در گردشگری زیرساخت‌های فیزیکی تقویت شد. رقابت‌پذیری تولیدات سنتی مانند سیب، گردو، فلفل قرمز و محصولات لبنی با معرفی فناوری‌های جدید افزایش یافت. سازمان‌های جدید برای تفکیک مسئولیت‌ها تأسیس شدند. مانند شورای هماهنگی توسعه اقتصادی ایالت، سازمان جذب سرمایه‌گذاری ایالتی، شورای ایالتی ارتقای نیروی کار، مرکز توسعه تدارکات، مرکز پژوهش پیشرفته مواد، مرکز پژوهش خشکسالی و مرکز پژوهش غذا و توسعه.

به این ترتیب CS21 به رهبران مکزیک ثابت کرد که عملکرد مشترک می‌تواند به نتایج بهتر و مداوم اقتصادی و اجتماعی منجر شده و به آینده اقتصادی منطقه کمک کند. فضای همکاری به ایجاد اعتماد و افزایش سرمایه اجتماعی کمک کرد و ابعاد جغرافیای این همکاری در سال‌های بعد در سطح منطقه‌ای گسترش یافت. نکته‌ای که به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین محدودیت‌های CS21 باید به آن توجه داشت. کمبود اطلاعات کمیته کافی برای ارزیابی عملکرد حال و گذشته بود. در ابتدا برنامه‌های برای پایش و ارزیابی در نظر گرفته شده بود، اما به‌دلیل کمبود منابع مالی اجرا نشد. در سال ۱۹۹۸ بسیاری از فعالیت‌های CS21 به‌دلیل تغییر در مدیریت ایالت به حالت تعلیق درآمد. دولت ایالتی در دوره ۱۹۹۸-۲۰۰۴ از هر نوع گفتگوی دولت و بخش خصوصی اجتناب می‌کرد. تغییر مجدد دولت ایالتی در سال ۲۰۰۴ با ساختار جدیدی از گفتگو همراه بود. شورای توسعه اقتصادی ایالت که در اواخر ۲۰۰۴ تأسیس شد شامل ۳۰ نفر از نمایندگان عالی‌رتبه دولتی، کسب‌وکارها، نیروی کار و بخش‌های آموزشی بود که بر فرآیند گفتگو نظارت می‌کرد. این شورا نهاد دیگری به جای CS21 و با نام CNM^۱ تأسیس کرد که وجه تمایز آن با CS21 اتخاذ یک رویکرد راهبردی‌تر بود.

1. Chi huahua Nuevo Milenio (CNM)

بهبود محیط کسب و کار در کامرون^۱

مجمع کسب و کار کامرون^۲ با حمایت نهادهای بین‌المللی ایجاد شده است. در سال ۲۰۰۷، نشستی در رابطه با برنامه و اولویت‌های گفتگوی دولت و بخش خصوصی با تأمین مالی IFC در کامرون برگزار شد. همچنین IFC به استقرار دبیرخانه دائمی مجمع که با همکاری دفتر نخست‌وزیری فعالیت می‌کند کمک کرد. درخواست کمک‌های فنی از گروه کسب و کار بانک جهانی نیز در اکتبر ۲۰۰۸ امضا شد. اهداف گفتگو به این صورت تعیین شدند:

- شناسایی موانع توسعه بخش خصوصی و اطمینان از اجرای اصلاحات توافق شده برای ارتقای رقابت‌پذیری کشور.

- شتاب بخشیدن به اجرای اصلاحاتی که به بهبود محیط کسب و کار کامرون منجر شده و رتبه انجام کسب و کار کشور را ارتقا می‌دهند.

- افزایش تأثیر بخش خصوصی بر اقتصاد کشور و کمک به افزایش ورود سرمایه‌گذاری خصوصی به اقتصاد کامرون.

ساختار CBF دو سطح دارد: مجمع و دبیرخانه دائمی. مجمع که سطح بالاتر CBF است دو گردهمایی در سال دارد. مجمع به ریاست نخست‌وزیر با نمایندگانی از دولت که وزرای کلیدی مرتبط با دستور جلسه هر گردهمایی هستند و از جانب بخش

۱. این بخش ترجمه و تلخیص منابع زیر است:

Ekeidi, Moise Endene, (2009) "Cameroon Business Forum (CbF) Brief", IFC Ekeidi, Moise Endene, (2011) "Cameroon business forum (CBF)", 6th PPD Global Workshop, Vienna, Austria, www.publicprivatedialogue.org

2. Cameroon Business Forum (CBF)

خصوصی نمایندگانی از انجمن‌های کسب‌وکار تشکیل می‌شود. NGOها و شرکای توسعه‌ای به‌عنوان ناظر در مجمع حضور دارند.

مجمع در مورد موضوعاتی تصمیم می‌گیرد که دبیرخانه ارائه می‌دهد. کار تحلیلی عمیق در کارگروه‌ها انجام شده و پیشنهادهای و توصیه‌های مناسب در قالب گزارشاتی از مسائل خاص به مجمع ارائه می‌شود. نتایج مجمع در یک ماتریس عملیات قرار می‌گیرد که برای هر عملیات، خروجی مورد انتظار، زمانبندی و مسئولیت‌های اجرایی را نشان می‌دهد.

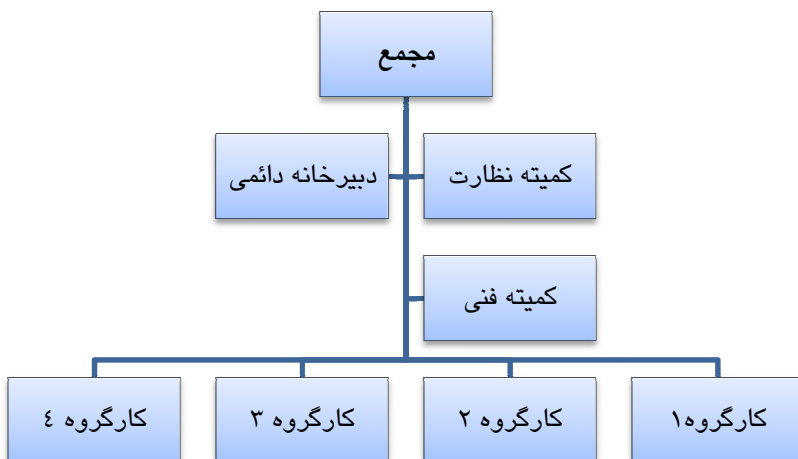
دبیرخانه دائمی شامل واحدهای عملیاتی و کارگروه‌هاست. واحدهای عملیاتی به‌ترتیب مسئول وظایف مدیریتی، فنی، ارزیابی، اطلاعاتی و ترویجی و کارگروه‌ها مسئول مسائل بخشی و موضوعی هستند. وظایف دبیرخانه دائمی شامل مدیریت عمومی و هماهنگی، اطلاعات و ارتباطات، آماده‌سازی و سازماندهی آموزش و ظرفیت‌سازی، تدارک و سازماندهی گردهمایی‌ها، تدوین برنامه کاری سالیانه، مطالعات و پژوهش‌های اقتصادی، گزارشات کاری، پیش‌نویس‌های قانونی یا پیشنهادهای مقرراتی و پایش اجرای توصیه‌ها می‌شود. دبیرخانه توسط یک دبیر دائمی رهبری می‌شود که با بخش‌های هماهنگی دولت و بخش خصوصی، نهادهای بین‌المللی، پارلمان، جامعه مدنی، رسانه، سفارتخانه‌ها و سایر بخش‌ها مرتبط است.

کارگروه‌ها از نمایندگان دولت و بخش خصوصی تشکیل شده و به‌منزله مغز CBF هستند. در هر کارگروه، دستور اصلاحی خاص تعیین شده و پیگیری می‌شود. ریاست کارگروه به‌طور مشترک توسط نمایندگان دولت و بخش خصوصی است.

کارگروه‌ها برنامه کاری سالیانه را تعیین می‌کنند و به‌طور منظم ملاقات می‌کنند. آنها پس از کار تحلیلی عمیق گزارشاتی در مورد مسائل خاص به همراه توصیه‌هایی شامل پیشنهاد اصلاحات قانونی و تنظیمی، داده‌هایی برای سیاست‌های اقتصادی و کسب‌وکار و پیش‌نویس‌هایی از قوانین و مقررات تولید می‌کنند. عمده گفتگو و اصلاحات بر شاخص‌های انجام کسب‌وکار بانک جهانی متمرکز شده و چهار کارگروه دائمی در چهار زمینه آغاز کسب‌وکار، پرداخت مالیات، اجرای قراردادهای تجارت فرامرزی فعالیت می‌کنند.

نمودار ساختار مجمع کسب‌وکار کامرون

در سال‌های اخیر به ساختار مجمع دو کمیته نظارت و کمیته فنی نیز اضافه شده است. کمیته نظارت، پیشرفت‌ها را به‌طور منظم دنبال می‌کند و کمیته فنی مقولاتی را که باید مورد توجه قرار گیرند اولویت‌بندی کرده و در مورد ایجاد و ترکیب کارگروه‌ها تصمیم می‌گیرد. دومین نشست مجمع در مارس ۲۰۱۱ برگزار شده و چندین گردهمایی کارگروه‌ها سازماندهی شده است. نتیجه اصلاحات در حوزه شاخص‌های بانک جهانی، بهبود رتبه کشور در سال ۲۰۱۱ از ۱۷۳ به ۱۶۸ از میان ۱۸۳ بوده است. پیشرفت‌ها کمتر از حد انتظار بوده و CBF چالش‌های زیادی پیش رو دارد.

خلاصه‌ای از تجربیات سایر کشورها

در جدول زیر نمونه‌هایی از نهادهای مجری گفتگوی دولت و بخش خصوصی به همراه توضیحاتی در رابطه با ساختار، عملکرد و نتایج آنها آمده است.

جدول گفتگوی دولت و بخش خصوصی در کشورهای منتخب

کشور یا منطقه	نام نهاد و سال تأسیس	توضیحات
مجارستان	شورای اقتصادی و شورای اجتماعی، ۱۹۹۸	شوراها توسط دولت مجارستان سازماندهی شده‌اند. شورای اقتصادی شامل نمایندگانی از دولت، اتحادیه‌های تجاری، انجمن‌های کسب‌وکار و شرکت‌های چندملیتی است که توصیه‌هایی در رابطه با سیاست اقتصادی ارائه می‌دهند. شورای اجتماعی شامل نمایندگانی از NGOهاست.
اتحادیه اروپایی	راهبردهای نوآوری منطقه‌ای، ۲۰۰۰	گفتگوی خصوصی و عمومی بخش کلیدی یک پروژه سرمایه‌گذاری است که هدف آن کمک به مناطق فقیرتر اتحادیه اروپا از طریق ایجاد نوآوری بیشتر و در نتیجه افزایش رقابت‌پذیری است. پروژه هر منطقه با منطقه دیگر متفاوت است، اما رویکرد خوشه صنعتی در اغلب مناطق به کار می‌رود.
ژاپن	شوراهای تعمق، ۱۹۴۵	ژاپن از زمان جنگ جهانی دوم شوراها تعمق داشته است که این شوراها به‌طور موضوعی و توسط بخش صنعت سازماندهی شده‌اند. گروه‌های پژوهشی گزارشاتی را برای بحث در شوراها فراهم کرده و وزارتخانه‌ها فرصت سخن گفتن را برای گروه‌های مشتاق به‌وجود آورده‌اند. این الگو به خوبی در ژاپن مورد پذیرش قرار گرفته، چنان‌که پیشنهادهای که شوراهای تعمق با آن موافقت کرده‌اند، شانس بهتری برای تبدیل شدن به قانون دارند.
اندونزی	مجمع بخش خصوصی - ملی و منطقه‌ای، ۲۰۰۱	تأمین مالی و ایجاد امکانات توسط گروه بانک جهانی، مجمع در ابتدا با حمایت IFC در سطح ملی ایجاد و با حمایت بانک جهانی به سطوح منطقه‌ای نیز گسترش یافته است. هدف مجمع ترویج گفتگوی باز بین دولت و کسب‌وکارهاست.

توضیحات	نام نهاد و سال تأسیس	کشور یا منطقه
<p>پیمان‌ها، توافقنامه‌ها بین نمایندگان از دولت، کسب‌وکار و نیروی کار بودند که هدف آنها یافتن راه‌حل‌های سریع برای مواجهه با بحران‌های اقتصادی پیچیده بود. دولت دستور جلسه را تنظیم می‌کرد و شرکت‌کنندگان را برای گفتگوی جمعه شب دعوت می‌کرد که ممکن بود جلسه برای رسیدن به توافق تا آخر هفته ادامه یابد. اعضای یک کمیسیون پیگیری برای دنبال کردن پیشرفت‌ها و پایش پیروی از توافقات به‌طور هفتگی ملاقات می‌کردند. پیمان‌ها در ایجاد اعتماد بین دولت و بخش خصوصی و کنترل تورم بسیار بالا، تا حدی موفق بودند.</p>	<p>پیمان‌های اقتصادی، اواخر دهه ۱۹۸۰</p>	<p>مکزیک</p>
<p>توسط دولت ترکیه و پیرو گزارشی از بانک جهانی استقرار یافت. شورا به ریاست وزیر اقتصاد و با نمایندگانی از وزارت دیگر و انجمن‌های عمده کسب‌وکار تشکیل می‌شود. ۱۰ کمیته فنی وجود دارد که سران آنها ماهیانه یکدیگر را ملاقات می‌کنند. این شورا در بسیاری از اصلاحات مؤثر بوده است.</p>	<p>شورای همفکری برای بهبود فضای سرمایه‌گذاری، ۲۰۰۱</p>	<p>ترکیه</p>
<p>توسط سازمان مرکز مطالعه دموکراسی و با حمایت USAID و با هدف بهبود رتبه فساد بلغارستان آغاز به کار کرد. کنفرانس سالیانه با حضور ۴۰ الی ۵۰ نماینده ارشد دولت و بخش خصوصی تشکیل شد که در آن برنامه عملیاتی ضدفساد و بحث پذیرفته شد. نتیجه، بهبود نمایشی در جایگاه بلغارستان در فهرست رتبه‌بندی سازمان شفافیت بین‌الملل بوده است.</p>	<p>ائتلاف ۲۰۰۰، ۱۹۹۷</p>	<p>بلغارستان</p>

کشور یا منطقه	نام نهاد و سال تأسیس	توضیحات
آفریقای جنوبی	شورای کار و توسعه اقتصادی ملی، ۱۹۹۵	توسط قانون ایجاد شده و در وزارت کار تشکیل می‌شود. هدف شورا ترویج رشد، برابری و اجماع اجتماعی است. دولت، کسب‌وکار، اتحادیه‌های تجاری و نمایندگان سایر گروه‌های اجتماعی را گرد هم می‌آورد. ۴ کارگروه تحقیق کرده و پیشنهاداتی ارائه می‌دهند که در گردهمایی سالیانه سران، با حدود ۳۰۰ نفر عضو بحث می‌شود کمیته مدیریت و دبیرخانه اجرا و تمرکز گفتگوها را کنترل می‌کنند.
بولیوی	گفتگوی ملی، ۱۹۹۷	اولین گفتگوی ملی در سال ۱۹۹۷، یک پروژه هدایت شده توسط دولت بود که می‌خواست جامعه را در تدوین یک طرح توسعه ملی مشارکت دهد. این گفتگو تا حدی پیشرفت کرد، اما نتایج ملموسی به دست نیامد و با توجه به افزایش انتظارات در میان سطح گسترده‌ای از ذینفعان، مایه ناامیدی محسوب شد. گفتگوی ملی بعدی در سال ۲۰۰۰ بنا به درخواست بانک جهانی و IMF با هدف شکل‌گیری راهبرد کاهش فقر ملی توسط دولت سازماندهی شد.
بوسنی و هرزگوین	بولدوزر، ۲۰۰۲	بانیان گفتگو پنج نهاد بین‌المللی بودند و گفتگو توسط دفتر نمایندگان عالی‌رتبه کشور هدایت شد. استفاده از فیلم و رسانه مشارکت بنگاه‌های کوچک و متوسط را گسترده کرد به طوری که کارآفرینان از این طریق می‌توانستند پیشنهادات اصلاحی خود را ارائه دهند. در فاز اول، هدف رسیدن به «۵۰ اصلاح اقتصادی در ۱۵۰ روز بود». در فاز سوم طرح، گفتگو به نمایندگان گروه‌های کارگری نیز گسترش یافت.

کشور یا منطقه	نام نهاد و سال تأسیس	توضیحات
کامبوج	مجمع بخش خصوصی، ۲۰۰۲	دارای ۷ کارگروه که ۶ تای آنها بر مبنای بخش و یکی به صورت موضوعی تشکیل می‌شود. اداره هماهنگی مجمع توسط IFC و USAID تأمین مالی می‌شود. گردهمایی‌های دوسالانه، به ریاست نخست‌وزیر و با نمایندگانی از دولت، کسب‌وکارها، نهادهای بین‌المللی تشکیل می‌شود. نتیجه پیشرفت بی‌وقفه در ایجاد اعتماد و آغاز اصلاحات بوده است.
بوتسوانا	انجمن مشورتی بلندپایه، ۱۹۹۶	دو گردهمایی در سال، به ریاست رئیس‌جمهور و با عضویت سیاستمداران ارشد، فعالان مدنی، نمایندگان کسب‌وکار پیشنهادی توسط انجمن‌ها و سایر ذینفعان ویژه برگزار می‌شود. گروه‌های مرتبط با هر بخش هر سه‌ماه یکبار ملاقات می‌کنند. بخش خصوصی دستور جلسه را تنظیم می‌کند، با قدرت و توی دولت. عملکرد انجمن تحت نظارت کنفرانس‌های دوسالانه کسب‌وکار ملی است.
	کنفرانس ملی کسب‌وکار، ۱۹۹۸	این کنفرانس هر دو سال یکبار توسط کنفدراسیون بازرگانی، صنعت و نیروی انسانی تشکیل می‌شود. از سال ۱۹۸۸ آغاز شد و روحیه همکاری حاصل شده، انجمن مشورتی بلندپایه را ایجاد کرد تا گفتگوی دولت و بخش خصوصی با تکرار بیشتر و ساختاریافته‌تر صورت گیرد.
مالی	شورای سرمایه‌گذاری، ۲۰۰۴	یک مجمع سالانه بین بخش خصوصی و رئیس‌جمهور است که ۲۱ عضو و ۴ کارگروه داشته و دبیرخانه شورا در دفتر ریاست جمهوری قرار دارد.
غنا	گروه مشورتی بخش خصوصی، ۱۹۹۲-۱۹۹۳	توسط بانک جهانی آغاز شد. با حضور وزیر اقتصاد، سه نماینده دولت و ۶ نماینده شرکت‌های چندملیتی که هدف آن لغو برخی مقررات بود. بعد از یک سال که وزیر اقتصاد دولت را ترک کرد، فرو پاشید.

کشور یا منطقه	نام نهاد و سال تأسیس	توضیحات
	میزگرد بخش خصوصی، ۱۹۹۳-۱۹۹۴	به پیشگامی بانک جهانی، با ۵۰ نماینده انتخاب شده توسط بانک جهانی و با هدف ارائه کسب‌وکارهای غنا شامل بنگاه‌های کوچک و متوسط. گردهمایی هفتگی با ۶ کمیته فرعی، نبود دستور جلسه رسمی و آزاد بودن بحث منجر به کمبود تمرکز می‌شد. برخی موفقیت‌های جزئی به دست آمد، اما بعد از اینکه گزارش به دولت داده شد و دولت عکس‌العملی نداشت به شکست انجامید.
	بنیاد کارآفرینی خصوصی، دهه ۱۹۹۰	توسط جامعه کسب‌وکار غنا و با تأمین مالی نهادهای بین‌المللی شامل UNDP و USAID آغاز شد. انجمن‌های بخش خصوصی گردهم آمدند. بنیاد پس از اولین موفقیت‌ها به دلیل از دست دادن اعتماد دولت ضعیف شد و در حال حاضر تمرکز بیشتری بر افزایش شکایات کوتاه‌مدت دارد، هر دو ماه یکبار با وزیر بخش خصوصی و دو بار در سال با رئیس‌جمهور ملاقات دارد.
	هیئت مشورتی سرمایه‌گذاران غنا، ۲۰۰۲	توسط بانک جهانی و با هدف گردهم آوردن ۱۵ الی ۲۰ نماینده از شرکت‌های چند ملیتی در غنا و شرکت‌های چند ملیتی که در غنا فعالیت ندارند و نیز کسب‌وکارهای غنا آغاز شد. به دلیل کمبود توجه سران دولت موفقیت‌ها محدود شد.
مالت	شورای مالت برای توسعه اقتصادی و اجتماعی، ۲۰۰۱	مجمع سه‌بخشی با نمایندگانی از دولت، کسب‌وکارها و اتحادیه‌های کارگری. تشکیل آن توسط قانون تصویب شد تا جایگزین نهادی شود که قبلاً وجود داشت اما قانونی نبود. هدف آن ترویج گفتگو و ایجاد توصیه‌هایی برای دولت در رابطه با سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی است. از ۱۴ عضو انتخاب شده

کشور یا منطقه	نام نهاد و سال تأسیس	توضیحات
		توسط نخست‌وزیر و بخش جداگانه‌ای شامل ۳ نماینده جامعه مدنی تشکیل شده است.
موریس	شورای مشترک اقتصادی، ۱۹۷۰	۹ انجمن کسب‌وکار کشور گردهم می‌آیند و هر کدام دو نماینده به شورای ۱۸ نفره می‌فرستند و شورا را به‌طور کامل تأمین مالی می‌کنند. گردهمایی‌های شورا دویار در سال و به ریاست نخست‌وزیر است این شورا به موازات سایر سازوکارهای گفتگو عمل می‌کنند که با موضوعات خاص و با وزارتخانه‌های مربوطه در مواردی چون بودجه یا WTO گفتگو می‌کنند.
نیجریه	شورای ملی توسعه صنعت، اواخر دهه ۱۹۸۰	توسط دولت استقرار یافته و با عضویت نمایندگانی از انجمن‌های بخش خصوصی. به دلیل کمبود تمرکز و تعهد از جانب بخش عمومی موفقیت کمی داشته است
	آغاز بهتر کسب‌وکار، (کارگروه مجمع رقابت‌مندی)، ۲۰۰۲	دبیرخانه توسط نهادهای بین‌المللی تأمین مالی می‌شود، پنج کارگروه شامل توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، زیرساخت، کشاورزی، اصلاحات قانونی و سیاست پولی نیز هر یک به میزبانی یک نهاد محلی تشکیل شده‌اند. دبیرخانه و کارگروه‌ها مسئول تدوین یک «نقشه راهنما» که نگاه کلی به محدوده سیاستی کارگروه است و تدوین پنج «مانع کسب‌وکار» به‌منظور ارائه پیشنهادهای خاص برای اصلاح هستند.
	کمیته‌های اجرایی ایالات ایبا و انامبرا،* ۲۰۰۲	گفتگوی نسبتاً غیرساختاریافته بین دولت ایالتی و کسب‌وکارهای محلی بر مبنای رویکرد خوشه‌ای. کمیته‌ها شامل کارگروه‌هایی هستند اما دبیرخانه دائمی ندارند. نهادهای بین‌المللی به تسهیل گفتگو کمک می‌کنند و کمیته‌ها به سمت ساختار بزرگ‌تر برای افزایش هماهنگی فعالیت‌ها می‌روند.

کشور یا منطقه	نام نهاد و سال تأسیس	توضیحات
	گروه سران اقتصادی ملی، دهه ۱۹۸۰	گروه حمایت از بخش خصوصی که هدف آن تأثیر بر سیاست‌های اقتصادی است. یک دبیرخانه دائمی و تعدادی کارگروه دارد و سالیانه یک نشست برگزار می‌کند. تأمین مالی دبیرخانه از طریق جوهری است که توسط بخش خصوصی پرداخت می‌شود. سران دولتی در شرایط خاص در تأمین وجوه مشارکت می‌کنند.
سنگال	گروه بازرگری رقابت‌مندی و رشد، ۱۹۹۳	به فرمان ریاست‌جمهوری و با حمایت بانک جهانی ایجاد شده است. هدف توجه به محدودیت‌های توسعه بخش خصوصی بوده و شامل نمایندگانی از دولت، کسب‌وکارها، سازمان‌ها، نیروی کار، رسانه و دانشگاهیان است. پنج کمیسیون به‌طور موضوعی سازماندهی شده بودند. تدریجاً اعتماد ایجاد کرده و شرایط خوبی برای اجرای اصلاحات ایجاد کرد. در نهایت عملکرد آن در سازمانی بزرگ‌تر با عنوان آژانس پروژه‌های عمده و تشویق سرمایه‌گذاری ادغام شد.
	شورای رؤسای سرمایه‌گذاران، ۲۰۰۲	توسط بانک جهانی و با هدف رساندن صدای بخش خصوصی به سران دولتی ایجاد شد. اعضای آن در حدود ۲۰ نفر هستند که به‌طور مساوی از بین سه بخش بنگاه‌های محلی، شرکت‌های چندملیتی که درون کشور هستند و شرکت‌های چندملیتی که فعالیتی در کشور ندارند، انتخاب شده‌اند. چهار کارگروه دارد که به‌طور موضوعی و برای انتقال پیشنهادات اصلاحی سیاستی ایجاد شده‌اند. شورا موفقیت‌های سریع داشته و اعتمادسازی کرده است.

کشور یا منطقه	نام نهاد و سال تأسیس	توضیحات
تانزانیا	میزگرد سرمایه‌گذاران تانزانیا، ۲۰۰۲	با عضویت حدود ۳۰ نفر از بنگاه‌های ملی، شرکت‌های چندملیتی درون کشور و چندملیتی‌های خارج از کشور. در ابتدا بر پنج حوزه عملکرد متمرکز شد.
	شورای کسب‌وکار ملی تانزانیا، ۲۰۰۱	دارای ۲۵ عضو انتخاب شده توسط انجمن‌های بخش خصوصی و به ریاست رئیس‌جمهور. به دلیل مشکلات آماده‌سازی و تدوین تأثیر مشخصی نداشته است و تنها دو گردهمایی از زمان تشکیل تا سال ۲۰۰۴ را داشته است.
اوگاندا	مجمع ملی (اوپل ۱۹۹۴- (۱۹۹۷)	تأمین مالی توسط USAID، دارای دبیرخانه دائمی و کارگروه‌هایی که ماهیانه ملاقات می‌کنند. کنفرانس سالیانه برگزار می‌شود و وظیفه کارگروه‌ها پایش پیشرفت توافق‌های کنفرانس و ارائه پیشنهادات برای کنفرانس بعدی است. نمایندگان توسط کمیته‌ای انتخاب می‌شوند که به دنبال ترکیب پویایی از افراد است تا فضایی نسبتاً غیررسمی ایجاد شود. مجمع برخی نتایج ملموس داشته، اما با توجه به سرعت پایین پیشرفت‌ها تأثیرات ضعیف شده است.
ویتنام	مجمع کسب‌وکار ویتنام، ۱۹۹۸	گردهمایی‌های ۶ ماهه بین دولت، کسب‌وکارها و نهادهای بین‌المللی که توسط IFC سازماندهی می‌شود. همچنین IFC دبیرخانه مجمع را تأمین مالی و حمایت می‌کند. دارای دو کارگروه است. کارگروه تولید و توزیع به ۸ تیم کاری تقسیم می‌شود که به‌طور مرتب با بخش‌هایی از دولت ملاقات می‌کنند. اهداف در یک اساسنامه تعریف شده‌اند و مشارکت داوطلبانه در مجمع آزاد است. این مجمع به‌طور گسترده‌ای در ایجاد اعتماد و فهم متقابل دولت و بخش خصوصی موفق ارزیابی می‌شود.

Source: Herzberg, Benjamin & Andrew Wright1,(2004),pp 45 – 50.

* Abia and Anambra.

جمع‌بندی

در نظامی که گفتگوی دولت و بخش خصوصی به صورت یک فرهنگ نهادینه شده و تشکلهای و انجمن‌های بخش خصوصی قوی‌تر و سازمان‌یافته‌تر هستند، هر بخشی از دولت در صورت نیاز به تعامل با بخش خصوصی می‌تواند از ابزار گفتگو به‌طور موقت و با هدف رفع مشکل استفاده کند. در کشورهای درحال توسعه، عمدتاً نیاز به نهادسازی و ایجاد سازوکارهای دائمی است. تجربه برخی کشورها نشان می‌دهد این سازوکار تا حد زیادی بر رشد و توسعه بخش خصوصی این کشورها مؤثر بوده است.

با مرور تجربیات کشورها در اجرای گفتگوی دولت و بخش خصوصی شباهت‌ها و تفاوت‌هایی در زمینه‌های زیر مشاهده می‌شود:

- آغاز گفتگو ممکن است به واسطه تلاش دولت، بخش خصوصی، نهاد بین‌المللی یا از طریق الزام قانونی باشد. اما آنچه مسلم است این است که موفقیت و پیشرفت گفتگو منوط به مشارکت فعال طرفین یعنی دولت و بخش خصوصی است.

- سطح گفتگو می‌تواند ملی، منطقه‌ای، استانی و یا در سطح یک وزارتخانه یا پیرامون موضوعی خاص باشد.

- موضوع یا محور یک گفتگوی اقتصادی ممکن است در سطحی وسیع و دارای جوانب مختلف تعریف شود، مانند رشد و توسعه بخش خصوصی، تدوین چشم‌انداز اقتصادی کشور و دستیابی به اهداف آن، بهبود محیط کسب‌وکار و غیره و یا گفتگو درباره مسائل و مشکلات بخشی خاص همچون صنعت یا تجارت. در کنار این

موضوع‌ها، بررسی راهبردی خاص، مانند رشد خوشه‌ای کسب‌وکارها می‌تواند موضوع گفتگو باشد.

- ساختار گفتگو معمولاً دارای دو سطح است. سطح بالاتر مجمع یا شورای راهبری، تصمیم‌گیری و نظارت است و در سطح پایین‌تر دارای دو بخش هماهنگی یا دبیرخانه و بخش کارشناسی یا کارگروه‌هاست. ادوار گردهمایی سطح بالاتر عمدتاً ۶ ماهه، سالیانه یا دوسالیانه است و بخش‌های کارشناسی و هماهنگی با تناوب بیشتری تشکیل جلسه داده و نتایج نشست‌ها را در قالب گزارش‌هایی به سطح بالاتر ارائه می‌دهند.

- شرکت‌کنندگان یا اعضای گفتگو نمایندگان دولت، کسب‌وکارها، نیروی کار، دانشگاهیان و نهادهای پژوهشی، NGOها، نهادهای بین‌المللی و شرکت‌های چندملیتی هستند که ترکیب و تعداد آنها می‌تواند متفاوت باشد. نحوه انتخاب اعضا مطابق با معیارهای تعریف شده شورا است.

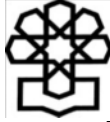
- نتایج گفتگو در راستای تعیین اهداف حاصل می‌شود، اما عموماً ایجاد اعتماد، شفافیت و سرمایه اجتماعی، آگاهی بخش خصوصی از برنامه‌های دولت و هماهنگی دولت با نیازهای بخش خصوصی، ایجاد نهادهای تسهیل‌کننده و شناخت ظرفیت‌ها و نقاط قوت و ضعف طرفین از جمله نتایج مشترک گفتگوهای موفق هستند. طراحی یک نظام پایش، نظارت و ارزیابی عملکرد گفتگو، به سرعت پیشرفت‌ها می‌افزاید و نبود چنین نظامی نقطه ضعف مهمی برای گفتگو به‌شمار می‌رود. استفاده از معیارهای کمی برای سنجش، نتایج را ملموس‌تر کرده و انگیزه بیشتری در طرفین ایجاد می‌کند.

در این گزارش ابعاد مختلف گفتگو در تجارب دیگران بررسی شد؛ اما پاسخ به این پرسش که گفتگوی مؤثر دارای چه ویژگی‌هایی است و شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در ایران چگونه می‌تواند به بیشینه‌کارایی و اثربخشی دست یابد، نیازمند مطالعه و بررسی بیشتر است. افزون بر استفاده از تجربیات سایر کشورها، نظرها و پیشنهادهای مدیران داخلی و آشنا با مسائل و محیط اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور می‌تواند در این خصوص راهنما باشد.

منابع و مآخذ

1. Biddle, Jesse, "Consultative Mechanisms and Economic Governance in Malaysia", The World Bank, Private Sector Development Department International Development Group, Research Foundation of SUNY, 1999.
2. Eked, Moise Endene, "Cameroon Business Forum (Cbf) Brief", IFC, 2009.
3. Eked, Moise Endene, "Cameroon business forum (CBF)", 6th PPD Global Workshop, Vienna, Austria, www.publicprivatedialogue.org, 2011.
4. Herzberg, Benjamin & Andrew Wright, "Competitiveness Partnerships - Building And Maintaining Public-Private Dialogue To Improve The Investment Climate, A resource drawn from the review of 40 countries' experiences", World Bank-IFC Private Sector Development, 2004.
5. United Nations, "Survey Of Good Practice In Public-Private Sector Dialogue", United Nations Conference On Trade And Development, Geneva, 2001.
6. Vaca, Alonso R. Ramos, "Dialogue, Partnerships and the evolution of Clustering efforts in Chihuahua", www.publicprivatedialogue.org, 2006.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۴۰۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: تجربه کشورها در اجرای گفتگوی دولت و بخش خصوصی

نام دفتر: گروه مطالعات محیط کسب‌وکار

تهیه و تدوین: مریم احمدیان

ناظر علمی: سیدامیر سیاح

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. گفتگوی دولت و بخش خصوصی

۲. نهادسازی

۳. توسعه بخش خصوصی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۳/۲۰